

peskinat in nerodoviten, da morajo gnojiti vsako leto ne samo polja, ampak tudi travnike, ako hočejo kaj pridelati; če tega ne storé, nimajo ne kruha, ne sená. — Polje pa obdelujejo same ženske. One spravljajo senó, vozijo domú derva, gnojijo njive in travnike, pospravljajo poljske pridelke. Može so skoraj vsi kupčevavci ali pa berači, se vlačijo okoli po svetu, se za obdelovanje polja kar ne zmenijo ne, in kadar tudi za majhen čas domú pridejo, se poljskega dela nikdar in nikakor ne lotijo. — Rezijani redijo tudi krave, koze in ovce. Naj premožniše hiše imajo navadno po 50 ovác, po 40 koz in po 8 krav. Iz mleka delajo sir, maslo itd. — Ker pa se s poljodelstvom in z živinorejo preživiti ne morejo, so prisiljeni kupčevati in si tako iskati potrebnega kruha. Vedno so okoli po vsem avstrijskem cesarstvu in tudi vunkaj hodijo v parske dežele. Naj premožniši rezijanski kupčevavci imajo po dva ali tudi tri vozove, in po 18 do 20 kónj, s kterimi robo prevažujejo iz Nemškega v Italijo, in iz Italije na Nemško.

Rezijanom dopada posebno dobro vino, igra in ples. Dvanajst kerčmarjev je na Rezijanskem, in v središču deželice je še gostivnica, kjer lahko tudi čez noč gostje ostajajo. Naj ljubši njih igra so kvarte. Ob spomladnem času in poleti, in pa o pustu plešejo skoraj vsak praznik, ravno tako o ženitninah. Plesišče je vselej štirivoglato; plesaje se ne vertijo okrog, temuč skačejo naravnost pred se od ene strani plesišča do druge, in ravno tako nazaj; na sredi se plesavci in plesavke sučejo, pa se ne dotaknejo eden drugega. Vsakteri pleše sam za-se; plešejo res ob enem možki in ženske vkupej, ali nikoli se eden drugega ne dotaknejo celi čas plesanja, in si še rok ne podajajo. (Dalje sledi.)

Kratkočasno berilo.

Belec (šimel) je lepši in boljši!

Povedka, pa tudi kosček nauka.

Neki Amerikanec, ki je svet precej dobro poznal, dá nekega dne svojemu najstarejšemu sinu par kónj, voz in pa koš jajc in mu reče: „Pojdi enmalo po svetu, pa obstoj med potjo pri vsaki hiši, kjer zveš, da stanujejo oženjeni ljudje. Ako čutiš, da je mož gospodar v hiši, daruj mu enega svojih kónj; če pa gospoduje žena, daj mu jajce. Berž ko si oddal enega konja, pridi spet nazaj, — ne pridi pa z obema, dokler imaš le še eno jajce v košu“.

Sin uboga očeta in se hitro napravi na pot. Ne deleč od doma zadene na čedno hišo, skoči z voza pa poterka na hišne duri. Žena mu odpre prijazno ga pozdravlja. „Je li Vaš mož domá?“ — jo naš popotnik vpraša ravno tako prijazno. „Ni ga domá“ — mu odgovori mlada ženka — „pa skočim prec po-nj, ako Vam je drago“. Reče in gré. Mož tudi še mlad, pride domú, vès potén si briše čelo in pripoveduje od svojih opravil. „O! — mu seže ženka v besedo, se s svojim predpertom igraje — „moj mož ima zmiraj veliko opraviti, pa jez mu tudi rada pomagam, karkoli mi ukaže, kakor se v hiši spodobi, kjer je mož gospodar, — kaj ne, dragi Janko moj?“ „Da, res je taka!“ — odgovori Janko. „Ako je taka“ — pravi naš popotnik — „Vam moram enega svojih kónj v dar dati. Kterega pa bi imeli raji: vranca ali belca?“ „Vranec bi mi ljubši bil“ — zaverne Janko. „Če si smeva izbirati, Janko!“ — mu seže spet ženka v besedo — kaj misliš: ali bi ne bil belec za naji bolj pripraven?“ „Ne, ne, draga Minca moja“ — odgovori Janko — „vranec je širakejših pers, tudi noge ima lepše“. „Kaj še!“ — pravi žena — „belec je kaj lep konj, vès po moji volji; če vzameš vranca, pa ga sam imaj, jez ga še pogledala ne bom“. „No! no! če ti je belec tako všeč, pa vzemiva belca; sej je res lepa živinica; dajte nama tedaj belca, gospod!“ — „Ne zamerite, da sem se premislil — zaverne popotnik — „Vam bom raji jajce dal iz tega koša; čisto frišno je, in terdo ali mehko si ga zamorete kuhati dati, kakor ga ima Vaša ženka rada“.

In popotnik naš potuje dalje; čez teden pride domú z obema konjema, koš pa je bil prazen.

To se je zgodilo na Amerikanskem. — Kaj! ko bi pri nas Slovenskem kdo „na to skušnjo“ se na pot podal? Ali bi ne bil morebiti tudi prinas koš jajc kmali — prazen, konja pa bi lepo — sparoma ostala . . . Zna biti!

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Tersta 27. julija. * Danes smo pekopali častitega fajmoštra novomeškega, vašega rojaka, gosp. Matija Eržen-a, ki je umerl po dolgi bolezni. Obila množica je šla za pogrebom in tako rajnemu skazala zadnjo čast in ljubezen. Naj v miru počiva! — Ker je čedalje več beračev, veliko pa tudi taci, ki bi lahko si drugač kruh služili pa se raji z beraško mavho okoli klatijo, je tedaj 23. dan t. m. deželno poglavarstvo ukazalo tukajšni c. k. policiji, naj oestro izpeljuje postave, ki so dane zoper beraštvo; ob enem pa je tudi opomnilo mestne prebivavce, naj podpirajo gosposko, ki si prizadeva zatreti presilno beračenje, in naj nikar ne dajejo ubogajme beračem, ki bi si lahko kruh služili, namesto da se potepajo dan na dan po mestu in si z beračenjem pa tudi s tatvino mavho polnijo. Vémo, da vsak pameten človek bo gosposki hvaležen, ako bo takim beračunom prav ostro na pete stopala.

Iz Železnikov 24. julija. Perve poglavitne poljske pridelke: mervo, ječmen, pšenico in rež so spravili kmetovavci okoli nas srečno domú. Razun ječménov, ki so nekako redki bili, vse druge žita, hvala Bogu, precej dobro plenjajo. Mnogokrat so sicer nevihte žugale uničiti trud pridnega kmetovavca, pa spremenile so se vselej v pohleven dež, kateri nam je vendar posebno ob košnji precej zlo nagajal. Tudi zdravi smo letos še dosti, le otroci za nekim hudobnim kašljem (zadušnim kašljem, Keuchhusten) skor po celi selški dolini prav zlo boleajo, in dasiravno jih je v naši in selški fari že nekoliko pomerlo, se je vendar čuditi, da jih kašelj še več ne zaduši; koliko otroci pri ti bolezni terpijo, bi ne verjel, kdor sam ni vidil. Ko bi matere posebno ponoči, kadar otroke kašelj zažene, tako pazljive ne bile, da bi jih prec ne vzdigovale, bi jih gotovo mnogo zamolknilo. Žalibog, da ni zdravila zoper ta hudobni kašelj! *)

Zdaj naj pa omenim še nekaj, kar nas iznova prepričuje, da res še vse premalo poznamo svojo lepo domovino. Ko sem pretekli teden po opravih v Bohinji bil, so mi bistriški gospod kaplan pravili, da gosp. Fr. Zaveršnik, fajmošter iz Koprivnika (kjer je nekda tudi naš Vodnik fajmošter bil) so našli v neki samotni in skriti dolinici, kake dvé uri od Bistrice, sprelep slap (Wasserfall), za ktere ga se dozdaj še vedilo ni in ktere ga bomo ponosni med imenitnosti Krajne šteti smeli. Ima nek, ako sem prav razumel, 4 ali 5 curkov. Rad bi bil prec šel tudi gledat „Zaveršnico“ (tako so kerstili bohinski gospodje častitemu gosp. Zaveršniku v čast od njega najdeni slap), pa čas mi unidan ni dopušal. Ko pa vpervi zopet v Bohinj pridem, bom šel ogledat novo lepotijo naše domovine, in takrat, ako Bog dá, kaj več od tega. Danes le toliko, da svet zvé za novi slap. — Z Bogom!

J. Levičnik.

*) *Dostavek vredništva k opombi zastran zadušenega kašlja.* Res, da ta kašelj je ena najterdovratnih bolezin otroških; zraven tega pa je še tudi kužna; otrok jo od otroka nalesti zamore, pa tudi odraseni ljudje jo včasih nalezajo, kadar je v eni hiši več otrok za tem kašljem bolnih. Navadno pravijo ljudje, da ta kašelj „6 tednov gori, 6 tenov pa doli jemlje“. Čeravno ne naraša in pojema bolezen 6 tednov, ampak včasih manj, včasih pa tudi dalj časa, vendar ni popolnoma prazna ta vera. Ločijo se pa v ti bolezni očitno 3 dôle; prva dôle (3, 6, 8 dni) je nahodna, vročinska (katarališka); druga dôle je božjastna (skozi 2, 3, 8 tudi 12 tednov včasih), v kateri terpinči tisti grozni, suhi, zadušni kašelj uboge otroke po polni minuti pa tudi 5 minut dolgo; v tretji dôle (skozi 2 do 3 tedne) odjenjuje bolezen; kašelj ni več tako suh, je bolj omečen. K

sreči je bolezen bolj huda kot nevarna, večina otrok spet okreva, ako ni združena še s kako drugo boleznijo; le dojenčike rada jemlje. Kakor vzroka te bolezni zdravniki še niso mogli do kraja zvediti, tako tudi gotovo zdravilo dosihmal še ni znano, čeravno je množica priporočenih, od nedolžnega sleza noter do strupenega arsenika, silo silo obilna. Ker pa bolezen, kakor smo ravno rekli, ima troje dôb, — ker niso vsi otroci edine nature, in ker ob kašlju dobivajo včasih zobé in potem možgani terpé, se oglašajo gljiste itd., je pač lahko razumeti, da zdravniku mora mar biti za vse te priteklíne in da ne smé vselej po enem kopitu ozdravljati bolezni. Pa saj tudi od tega, kar spada v opravilo zdravnikovo, ni namen naš tukaj govoriti; svetovati hočemo le materam, kako naj ravnaajo s svojimi otročiči, ki so res v ti bolezni milovanja vredni. Pervo je, naj se otroci deržé celi čas srednjo mero na toplem, pa ne prevroče; kadar jih vročina kuha, naj se nikar preveč ne obkladajo z odejami, vsa pijača naj je mlačna, to je, nikoli vroča pa tudi nikoli merzla. Vino, kava (kofé) in vse kar kri draži, naj se nikoli ne daje bolnim in zlasti izzačetka bolezni ne; naj bolja jéd jim je izzačetka bolezni: mleko, čista (ne maščna) juha ali župa ali prav kaj lahkega na nji, kuhano sadje ali kaka kuhana zelenjad; za pijačo je dobra mlačna ječmenova voda, hruševa voda, slezji čaj (ajbšev tē), salepova voda itd. Mnogi zdravniki terdijo, da krompir in golobje mesó je škodljivo v ti bolezni. Pervih 8 dní naj bo bolnik zmiraj v hiši; pozneje pa že zamore o lepem vremenu pod milim nebom biti, pa nikoli zjutraj zgodaj ali zvečer ali kadar je vetrovno; tudi okoli vode ne smé nikoli hoditi. Prav je, če se bolni otroci razveseljujejo s kakošno novo igračo, zakaj veselo serce tolaži božjastno bolezen. Kadar prime otroka kašelj, naj ga mati ali kdor koli vzdigne, da se lože odkašlja; če ga hoče zadušiti, ga je treba po herbtu tolči (pa s pametjo), in da lože bljuva (čez dá), naj se mu v olje pomočeno peró ali perst v usta utakne in gerlo pošegeta. Vsa tesna obleka ali tesni povoji so škodljivi. Kot domače zdravilo je dobro, če se vzame laškega olja in pa ravno toliko cukra in pa pridene en rumenjaka, vse dobro zmeša in naredi sladek sok, ktereга včasih čez dan malo žličico povžije bolno dete; pa preveč in predolgo oljnatih in sladkih stvari vživati ni dobro.

Novičar iz raznih krajev.

C. k. ministerstvo za bogočastje in uk je oklicalo nove postave zastran obiskovanja ljudskih šol in zastran ovi-ranja in kaznovanja zanikernosti v tem obiskovanju. Iz teh postav posnamemo važniše: Vsi šolarji, kateri ne stopijo v gimnazije, realne šole ali v druge višje učilišča, imajo 6 celih let ob delavnikih v šolo hoditi; — v 6. letu ima pravilno vsak otrok začeti v šolo hoditi; le v posebnih okolj-šinah se smé obiskovanje šole čez spolnjeno 7. leto odlašati; — da starši, redniki in varhi (jerobi) brez dostojnih vzrokov ne odlašajo predolgo ali celó ne opušajo svojih otrok v šolo poslati, ker bi bilo potem pretežko zamujeni šolski nauk dopolniti, jih je treba vsako leto pred začetkom novega šolskega leta na to opominjati in, če bi treba bilo, jih tudi prisiliti; — da bodo tudi otroci, kateri bolj de-leč od šole stanujejo, dobrote javnega poduka deležni, je treba napraviti, da se na vsaki ljudski šoli dva poldneva med tednom za podúk takih otrók odločita, kateri predeleč od šole stanujoči se ne morejo siliti, da bi vsaki dan šolo obiskovali. Kar se tiče obiskovanja ponavljavnih šol za nadaljno omiko, imajo fantje in dekliči dolžnost to šolo potem obiskavati, in sicer pravilno, dokler niso dokončali 15. leta; šola ta ima biti navadno skozi 2 uri vsako nedeljo, samo ob velicah praznikih in v nedeljah ob postavnih šolskih praznikih ne; ob posebnih okolj-šinah se namesti nedelje smé tudi kak drug dan izvoliti. Posebne kazni (strafinge) v dnarjih, z zapertjem (arestom) in še drugačne so do-

ločene za take stariše, rednike, varhe, mojstre itd., ki ne pošiljajo otrok v šolo. — Nekteri časniki hočejo vediti osnovo nove postave za nabiro novincov (rekrutiranje), po kateri se bo začela vojaška dolžnost z dokončanim 20. letom in bo terpela do dokončane 25.; bo tedaj 5 verst starosti; pri navadni nabiri se bojo novinci jemali le iz perve, in če bo treba, tudi iz druge verste. Dokler ima kdo še dolžnost vojak biti, se ne smé oženiti, dokler ni stopil iz 2. verste starosti; vojaška služba v armadi ima 8 let terpeti, pa, če je mir, se zamore vojak za 3 leta iz službe izpustiti; po prestanih teh letih ste 2 leti v rezervi; oprosteni vojaš-šine imajo biti duhovni vsake vere in bogoslovci, cesarski in srenjski vradniki, zdravniki in advokati in vsi dohtarji in taki, ki se za dohtarstvo pripravljajo, in pa posebno pridni (izverstni) učenci. — Za gotovo se pripoveduje, da bo upna družba podmorsk telegraf iz Kotora (Cattaro) v Aleksandrijo napravila, kar bo za kupčijstvo zelo važna naprava. — Francozkega vojskovodja Pelissier-a, ki je prišel te dni iz Kríma v Carigrad, je sultan kaj slovesno gostil in mu v spomin podal zlato svetinjo, okovano z dragocenimi demanti. — Ni res, da bo, kakor se je govorilo, 20.000 Francozov in 10.000 Angležev ostalo v Turčii. — Car rusovski je knezu Menšikov-u, od ktereга se je napáčno govorilo, da se je caru zameril, ker ni Sevastopolja dostojno branil, unidan poslal lastnoročno pismo, v kterem hvali njegove zasluge, rekoč, da ime njegovo bo v zgodovini Sevastopolja slovélo na véke. — 11. dan t. m. so Černogorci pokončali Kučane popolnoma. — 21. dan t. m. so v Bruselji slovesno obhajali spomin 25letne obletnice, kar Belgija samostojna stoji pod srečno ustavno vlado, ktere noben vihar preteklih let ni mogel omajati, ker kralj in ljudstvo je v vsem edinega serca. — Od prekucij na Španjskem so polni vsi časniki, vendar se nič prav gotovega ne vé, kaj se tam godi; novíce so si večidel nasproti; kar se je včeraj za gotovo pripovedovalo, se danes spet preklicuje; danes je punt tú zadušén, jutri se uname drugod. Kaj se bo skuhalo iz vsega, sam Bog vé. Palmerston je v enem poslednjih zborov rekel, da francozka vlada, čeravno je poslala 25.000 vojakov na španjsko mejo, se nikakor ne bo s silo vtaknila v te homatije. Poslednje telegrafno pismo iz Pariza (od 27. t. m.), pravi: „Moniteur“ (tedaj vlada francozka) hvali početje O'Donela; ustaja pojenjuje; pred Saragoso je prišel general Dulce; za 5 dní je boj ustavljen“.

Naj bo!

Še zginila ni mi mladost,
Pa vendar spoznal sem grenkost
Okusa gotove resnice:
Da vsega, kar up nam obeta,
Pozneje, ko pridejo leta,
Ne spolnejo nam polovice.
Naj bo!

Občutov, ki nežno serce
Mladenca navdajajo le,
Kak polno mi moje je bilo!
Pa kakor danú porodnica
Ob solncu zgubi luč danica,
Serce je te čute zgubilo.
Naj bo!

In zdaj negotova reži
Mi sreča prihodniših dní,
In dvomba se z nado bojuje;
Al kar mi serce je zgubilo,
Oh! nikdar ne bo se vernilo,
Zastonj mi premilo zdihuje:
Naj bo!

S. J.

Pogovori vredništva. Gosp. J. L.: Hvala lepa za poslano. Sr. Dn. obderžite, tudi so vsi sledeči listi pripravljeni; komu naj jih izročimo?

Milodari za Semičane. Gosp. J. Levičnik iz Železnikov 3 fl.